

Samenvatting advies

Vaccinatie van werknemers: griep

Gezondheidsraad

Vaccinatie van werknemers kan helpen om hen te beschermen tegen ziekte wanneer ze op hun werk worden blootgesteld aan virussen en bacteriën. Soms lopen werknemers zelf niet zoveel risico, maar kunnen ze wel anderen besmetten met wie ze (tijdens hun werk) in aanraking komen, bijvoorbeeld kwetsbare patiënten of jonge kinderen. Ook dan kan vaccinatie uitkomst bieden. De Gezondheidsraad heeft twee afwegingskaders ontwikkeld om te beoordelen of vaccinatie van werknemers aan te raden is.

De Subcommissie Vaccinatie werknemers heeft aan de hand van die kaders beoordeeld of vaccinatie tegen griep (influenza) aangeboden zou moeten worden aan werknemers.

Griep is een veelvoorkomende infectieziekte die wordt veroorzaakt door het griepvirus. Voor de meeste mensen is het hebben van griep niet ernstig, maar bij mensen uit risicogroepen kan griep wel ernstig verlopen. Zij krijgen via het Nationaal Programma Grieppreventie (NPG) vaccinatie tegen griep aangeboden. De Subcommissie Vaccinatie werknemers heeft op basis van de stand van de wetenschap en haar deskundigenoordeel drie groepen werknemers geïdentificeerd die vanwege de omstandigheden op hun werk of de aard van hun werkzaamheden ook in aanmerking komen voor griepvaccinatie.

Een eerste groep voor wie vaccinatie tegen griep is aan te raden is gezondheidszorgpersoneel dat direct contact heeft met patiënten. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat het risico op blootstelling aan het griepvirus en op ziekte als gevolg daarvan bij gezondheidszorgpersoneel groter is dan in de algemene bevolking. Ook blijkt dat gezondheidszorgpersoneel dat direct contact heeft met patiënten het virus kan overdragen aan anderen. Vaccinatie kan zowel het optreden van griep onder gezondheidszorgpersoneel terugdringen als de overdracht naar patiënten. Uit sommige analyses blijkt ook dat vaccinatie van gezondheidszorgpersoneel kan zorgen voor minder gevallen van longontsteking of zelfs sterfte bij patiënten. De commissie adviseert daarom om vaccinatie tegen griep aan te bieden aan gezondheidszorgpersoneel, zowel ter bescherming van henzelf als ter bescherming van derden, waarbij de bescherming van (kwetsbare) derden voor de commissie zwaar weegt.

Een tweede groep werknemers die volgens de commissie een groter risico loopt op griep zijn werknemers die in een relatief kleine ruimte veelvuldig in nauw contact komen met derden. Zo blijkt uit de wetenschappelijke literatuur dat mensen die werkzaam zijn in het openbaar vervoer

een toegenomen risico hebben op ziekenhuisopname als gevolg van griep. Bij werknemers in het onderwijs of de kinderopvang zijn er aanwijzingen voor een toegenomen risico op griep. De commissie adviseert daarom om werknemers die in een relatief kleine ruimte veelvuldig in nauw contact komen met derden vaccinatie tegen griep aan te bieden, ter bescherming van henzelf. De commissie merkt hierbij op dat bij de afweging omtrent vaccinatie meerdere factoren een rol spelen. Naast de omvang van de ruimte en de mogelijkheid voor afdoende ventilatie zijn dat de duur, de frequentie, het aantal contacten en de intensiteit daarvan. De commissie kan door deze verschillende factoren geen algemene uitspraak doen over het aanbieden van vaccinatie aan deze groep werknemers. De beoordeling daarvan ligt in handen van de werkgever, na advies door arbeidshygiënist of bedrijfsarts. Bij sommige categorieën werknemers in deze groep, bijvoorbeeld chauffeurs die kwetsbare personen vervoeren of kappers werkzaam in verpleeghuizen, ziet de commissie ook in de bescherming van (kwetsbare) derden reden tot vaccinatie.

Een derde groep voor wie griepvaccinatie volgens de commissie aan te raden is, zijn de werknemers die door het zogeheten gericht werken kunnen worden blootgesteld aan het griepvirus zelf. Het gaat dan bijvoorbeeld om laboratoriummedewerkers die betrokken zijn bij de vaccinproductie en medewerkers van diagnostische laboratoria. Ondanks de stringente (inperkende) maatregelen waaraan zij vanwege de aard van hun werkzaamheden moeten voldoen, zouden zij toch een groter risico op blootstelling en ziekte kunnen lopen. Daar zijn geen wetenschappelijke gegevens over. De commissie adviseert op basis van haar deskundigenoordeel om vaccinatie aan te bieden aan deze groep werknemers, ter bescherming van henzelf.

Tot slot is er nog een groep werknemers bij wie niet de bescherming van henzelf of van derden een reden voor vaccinatie vormt, maar het tegengaan van het ontstaan van een nieuw griepvirus. Als een mens gelijktijdig met een menselijk griepvirus en met vogelgriep besmet raakt, kan er door de uitwisseling van genetische informatie tussen beide virussen een nieuw virus ontstaan. Het Deskundigenberaad Zoönosen van het RIVM heeft de minister van VWS in 2022 geadviseerd om mensen die een hoog risico lopen op blootstelling aan vogelgriep te vaccineren tegen seizoensgriep. De commissie rekent vaccinatie van werknemers ter preventie van zoönosen niet tot haar taak, maar onderschrijft het belang van dat advies, zeker gezien de toename van vogelgriep in ons land de laatste jaren. De minister heeft het advies van het deskundigenberaad om-

armd. In het *Nationaal actieplan versterken zoönosenbeleid* wordt het beleid vormgegeven.

De Gezondheidsraad heeft eerder geconcludeerd dat griepvaccinatie voor verschillende risicogroepen en leeftijdsgroepen voldoende veilig is. Deze conclusie geldt volgens de commissie ook voor de vaccinatie van werknemers. Ze merkt daarbij op dat de werkzaamheid en effectiviteit van de beschikbare vaccins tegen griep niet optimaal is. Het ene jaar is er een betere match tussen het vaccin en de griepvirussen die circuleren dan het andere jaar. Omdat ook gevaccineerde werknemers besmet kunnen raken en het virus kunnen verspreiden zijn naast vaccinatie ook arbeidshygiënische maatregelen van belang, zoals het beperken van blootstelling (bij ziekte blijven werknemers thuis), het reinigen van oppervlakken, goede ventilatie, hand- en hoesthygiëne en het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen.

Tot slot wijst de commissie erop dat het relatief lage aantal griepgevallen van de laatste twee jaar waarschijnlijk het gevolg was van de maatregelen om de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan. Met het loslaten van die beperkende maatregelen zal de griep waarschijnlijk weer een belangrijkere rol gaan spelen, zoals al te zien is aan de recente griep epidemieën in het voorjaar van 2022 en 2023.

Gezondheidsraad. Vaccinatie van werknemers: griep. Den Haag: Gezondheidsraad 2023; publicatienr. 2023/05. Voor het volledige advies, zie: <https://www.gezondheidsraad.nl/documenten/adviezen/2023/03/28/advies-vaccinatie-van-werknemers-tegen-griep>.